

икономическия напредък на колонииите и търгуващите с тях тракийски и илирийски базилеси и военни предводители. Разширяващото се елинско културно пространство има най-добрия израз в географската ерудиция на *логографа* Хекатей от Милет (ако се сравнят знанията в неговия Периплус с Омировите в епоса), която е в основата и на Херодотовите „Истории“.

Литературните извори за колонизацията са оскъдни и най-често липсват сведения за ранната история на апойкиите, които се възстановява по епиграфски надписи. Един рядък случай е т. нар. Архилохов надпис (IG XII, р. 213) за колонистите от о-в Парос, които се настанили ок. 680 г. пр.н.е. на о-в Тасос. От стиховете на Архилох, който бил сред *ойкистите*, се вижда не само постепенното колонизиране на отсрещния тракийски бряг, т. нар. Тасоска переа, но и борбите на траките и о-в Наксос за тези богати на сребро и злато земи. По-рано, ок. началото на VIII в. пр.н.е. е доказано по археологически път тракийско население на о-в Самотраки. Издето се преселват ойкисти от о-в Наксос. Един от най-богатите по информация надписи, макар и отнасящи се за по-късна (IV в. пр.н.е.) колонизация, е надписът за основаването на апойкия на о-в Керкира Мелайна.

21.2. ПОДБРАНИ ИЗВОРИ

НАДПИСИ С ЛИНЕЙНО ПИСМО Б ОТ ДВОРЦОВИТЕ АРХИВИ В КНОСОС И ПИЛОС (КЪСНА БРОНЗОВА ЕПОХА)

1. Надписи от Пилос

1. В Сфагиания толкова [са записани] при дамата¹ УЧАСТЪЦИ² 40.
В това число толкова терети ЧОВЕКА 14.
Личен участък на Варнатай толкова зърно³ ПШЕНИЦА 2+1/10⁴.
Държат в аренда парцели от участъка на Варнатай:
Ампул, царски оръжейник, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 1/60.
Ниня, робиня на Богинята⁵, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 2/10+4/60.
Енито, робиня на Богинята, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 2/60.
Сима, робиня на Богинята, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 1/10.
Личен участък на Амарут толкова зърно ПШЕНИЦА 2+3/10.
Държат в аренда парцели от участъка на Амарут:
Соур, роб на Богинята, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 3/60.
Едомоней, роб на Богинята, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 1/10.
Есар, роб на Богинята, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 3/60.
Варнатай, терет, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 1/10.
Ератара, робиня на Сфагийската жрица, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 1/10.
Посория, робиня на Богинята, държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 1/10+3/60.
Сфагийската жрица държи в аренда толкова зърно ПШЕНИЦА 3/10.
2. Евривота, роб на Богинята, камаевс⁷, държи в аренда и обработва толкова зърно ПШЕНИЦА 1+3/10

Перекота, пандаевс⁸, камаевс, държи в аренда... толкова зърно ПШЕНИЦА 1+...

Копина, робиня на Богинята, държи в аренда участък земя, взета от народа, толкова зърно ПШЕНИЦА 2/60

Мира, робиня на Богинята, държи в аренда участък земя, взета от народа, толкова зърно ПШЕНИЦА 0+1/10.

Ерита, жрица, държи в аренда и се кълне, че Богинята владее с право на еоний⁹. „Народът, — казва тя, — ми е дал в аренда участък земя толкова зърно“ ПШЕНИЦА 3+9/10.

3. Теменос¹⁰ на ванакса¹¹ толкова зърно ПШЕНИЦА 30.

Теменос на лавагета¹² толкова зърно ПШЕНИЦА 10.

У теретите толкова зърно ПШЕНИЦА 30.

Толкова горей ЧОВЕКА 3.

Необработена земя толкова зърно ПШЕНИЦА 6.

4. Амфиал държи в аренда участък от свинаря ПШЕНИЦА 2+5/10.

Амфиал държи в аренда участък от говедаря ПШЕНИЦА 0+6/10.

Крстей държи в аренда участък от пчеларя ПШЕНИЦА...

Участък несдаваема парцелирана земя на пчеларя Курупа... ПШЕНИЦА 1+1/10.

5. Крстей държи за конете ПШЕНИЦА 5.

6. Оперетей за паша на овцете ПШЕНИЦА 2.

7. В лавагетски Пилос [?] Косон [?] Веданей ОБЦЕ 40¹³.

В лавагетски Пилос [?] Хекторий [?] Веданей ОБЦЕ 30.

В Хипракрия [?] Демон [?] Веданей ОБЦЕ 60.

В Хипракрия [?] Пепей [?] Аней ОБЦЕ 65.

В Хипракрия [?] Дорой [?] Арксот КОЗИ 35.

Помак СВИНЕ 6.

Потей СВИНЕ 7.

Петак СВИНЕ 11.

8. В кошарата в Пия:

Пимета ОБЦЕ 200.

Окук ОБЦЕ 130х¹⁴.

Купирий ОБЦЕ 50х.

Акамай ОБЦЕ 120х.

9. В кошарата в Луса.

В месеца на агнетата Мирон ОБЦЕ 200х.

В месеца на агнетата Ковот ОБЦЕ 50.

В месеца на агнетата Раминий ОБЦЕ 49.

10. Мелачки ЖЕНИ 7 МОМИЧЕТА 10 МОМЧЕТА 5.

Кърпачки ЖЕНИ 12 МОМИЧЕТА 16 МОМЧЕТА 8 ДА 1 ТА 1¹⁵.

Предачки ЖЕНИ 37 МОМИЧЕТА 26 МОМЧЕТА 16 ДА 1.

Други работнички ЖЕНИ 7 МОМИЧЕТА 3 МОМЧЕТА 4 ДА 1 ТА 1.

Работнички в банята ЖЕНИ 38 МОМИЧЕТА...

Помощни работнички ЖЕНИ 4 МОМИЧЕТА 2 МОМЧЕТА 1 ТА...

Слугини ЖЕНИ 32 МОМИЧЕТА 26 МОМЧЕТА 15 ТА 1.

- работнички в банята ЖЕНИ 37 МОМИЧЕТА 13 МОМЧЕТА 15 СМОКИНИ 11 + 1/10.
 В Пилос ПШЕНИЦА 16.
 Шивачки ЖЕНИ 38 МОМИЧЕТА 20 МОМЧЕТА 19 СМОКИНИ 16.
12. В Левктра синове на кърпачки МЪЖЕ 2 МОМЧЕТА 1.
 В Пилос синове на шивачки МЪЖЕ 2.
 В Евдевер синове на шивачки на бельо МЪЖЕ 4.
 В Пилос синове на работнички в банята МЪЖЕ 22 МОМЧЕТА 11.
13. В... ЧОВЕКА 10.
 В... ножари ЧОВЕКА 2.
 В Ректана: кърпачи ЧОВЕКА 2,
 грънчари ЧОВЕКА 2,
 чистачи ЧОВЕКА 12.
 Във Ваатея: селскостопански работници ЧОВЕКА 10.
 В Алува: златари ЧОВЕКА 4,
 мелидамати¹⁶ ЧОВЕКА 2,
 майстори на лъкове ЧОВЕКА 5.

 В Соропея: шивач.....
 В Корисия: шивачи.....
14. Каменари, които ще строят:
 В Пилос ЧОВЕКА 2.
 В Метето ЧОВЕКА 3.
 В Смария ЧОВЕКА 3.
 В Левктра ЧОВЕКА 4.
15. Етаей, дърводелец, не се яви ЧОВЕК 1.
 Видвой, дърводелец, не се яви ЧОВЕК 1.
 Торовик, дърводелец, не се яви ЧОВЕК 1.
16. На Талант месечно МАСЛИНИ... 4/10.
 На Пук месечно МАСЛИНИ...
 На Патеконт месечно МАСЛИНИ...
 На ножарите месечно МАСЛИНИ...
 На каменаря месечно МАСЛИНИ 45/10.
17. Базилевия¹⁷ на Акитой ЕЧЕМИК...
 Базилевия на Кекой ЕЧЕМИК...
 Базилевия на Атанор ЕЧЕМИК...
 На мелидаматите ЕЧЕМИК 3/60
 На бреговата стража ЕЧЕМИК...
 На вестоносците ЕЧЕМИК 2/60.
 На оръжейниците ЕЧЕМИК 2/60.
 На хлебарите ЕЧЕМИК 2/60.
 На породаматите¹⁸ ЕЧЕМИК 3/60.
 На пазачите на складове ЕЧЕМИК 2/60.
 На робите на Сукеятей ЕЧЕМИК 1/60.
 На робите на Мияпа ЕЧЕМИК 3/60.
 На робите на Апиера ЕЧЕМИК 3/60.
 На робите на... ЕЧЕМИК 3/10.

18. В Апекея бронзолеяри таласии:
 Вияний БРОНЗ 0+5/10.
 Котуро БРОНЗ 0+5/10.
 Манасивик БРОНЗ 0+5/10.
 Кетак БРОНЗ 0+4/10.
 Базилевсът Апикота (провери?) толкова бронз БРОНЗ 1+6/10.
 Толкова бронзолеяри аталасии¹⁹:
 Ататур
 Итарай
 Виятев
 ... [не се четат още пет имена]
 Роби на Турияй и Кетак:
 Акамаво
 Епикей
 ... [не се четат още осем имена]
 В Апекея бронзолеяри таласии в светилището на Владетелката:
 ... [не се четат шест имена]
 Толкова бронз БРОНЗ 1+27/10.
19. Колко корабен²⁰ бронз за мечове и върхове на копия трябва да дадат коретерите²¹, даматите, порокоетерите²², жрицата ключар, надзирателите на посевите и надзирателите на смокиновите градини:
 В Пия коретерът БРОНЗ 2/10, порокоетерът БРОНЗ 3/60.
 В Метана коретерът БРОНЗ 2/10, порокоетерът БРОНЗ 3/60.
 ... [следват още 16 селища].
20. Триножници тесни критски ТРИНОЖНИЦИ 2.
 Триножник със счулен крак, запазени дръжки ТРИНОЖНИК 1.
 Триножник критски с обгорели крака ТРИНОЖНИК 1.
 Кани КАНИ 9.
 Котел голям с четири дръжки КОТЕЛ 1.
 Котел по-малък с три дръжки КОТЕЛ 1.
 Котел малък без дръжки КОТЕЛ 1.
21. Кокал продаде на Евмед толкова зехтин ЗЕХТИН 18.
 От Ипсева кани 38.
22. Във Ванаси на Господаря благовонно масло БЛАГОВОННО МАСЛО 1.
 Във Ванаси на Владетелката благовонно масло БЛАГОВОННО МАСЛО 3/10.
 В Сфагийската област на Владетелката на подземния свят благовонно масло БЛАГОВОННО МАСЛО 11/10.
 В Лусийската област на боговете благовонно масло БЛАГОВОННО МАСЛО 3/10.
23. Колко свине трябва да отгледат за всенародния празник:
 В Пия СВИНЕ 3.
 В Метана СВИНЕ 3.
 В Петна СВИНЕ 6.
 В Сфагии СВИНЕ 2.
 В Апея СВИНЕ 2.
 В Акерева СВИНЕ 2.
 В Ератея СВИНЕ 3.

В Харадра СВИНЕ 2.
В Рия СВИНЕ 2.

24. Герузия²³ на Тивесий ЧОВЕКА 20.
Герузия на Амфилой ЧОВЕКА 16.
Герузия на Амфиот ЧОВЕКА 18.
Герузия на Отвой ЧОВЕКА 14.

25. Орхос²⁴ на Кевон в Какея.

Тусней, Потей.²⁵

Отряд на ивасите²⁶ в Апитея ЧОВЕКА. . .

Атеп, комавент²⁷ на Девий.

Отряд на врупните в Опатапа ЧОВЕКА 30.

Отряд на куренте в Пирут ЧОВЕКА 32.

С тях е колесничарят Лова Кузамид²⁸.

26. Орхос на Недават:

Ехемед, Апиет, Маратей, Таник.

Отряд на кекидите в Арувота Кипарисийски район ЧОВЕКА 20.

Отряд на кекидите в Етарей Кипарисийски район ЧОВЕКА 10.

С тях е колесничарят Кекий Аериботид.

27. Гребци изпратени в Плеврон:

В Роова ЧОВЕКА 8.

В Рия ЧОВЕКА 5.

28. Какво видя Пукекири, когато царят осъди Сикева на изгнание:

Ваза с изображение на Владетелката и с изображение на глава на бик и раковини ВАЗА 1.

Ваза с изображение на колесници, сражение и раковини ВАЗА 1.

Ваза с изображение на Владетелката, жени, глава на бик и спирали ВАЗА 1.

29. Каменна маса с форма на полумесец, инкрустирана със слонова кост, с изображения на нарове и шлемове.

30. Стол от черно дърво с облегалка от слонова кост и облегалки за ръцете, с изображения на човек и телета.

31. Столче за крака, инкрустирано с изображения на човек, кон. . . сепия от слонова кост СТОЛЧЕ 1.

II. Надписи от Кносос

1. В Тувия:

излязоха на работа човека 10

не излязоха на работа човека 4.

2. Не излезе на работа. . . ЖЕНА 1.

3. Сирак купи Кутер роб на Кир ЧОВЕК 1.

4. . . купи робинята Векаса. . .

5. В месец Девкий:

на Зевс Диктейски МАСЛО 1,

в храма на Дедал МАСЛО 2,

на Бога дете МАСЛО 1,

на всички богове МАСЛО 1,

на богинята ловджийка МАСЛО. . .

В град Амнис:

на всички богове МАСЛО 2,
на Ериниите МАСЛО 3

6. КОЛЕСНИЦИ неслобени, без принадлежности за впрягане НЕСГЛОБЕНИ КОЛЕСНИЦИ 80.

КОЛЕСНИЦА без стъпала, напълно сглобена, без юзди КОЛЕСНИЦА.

КОЛЕСНИЦИ, инкрустирани със слонова кост, напълно сглобени, с червено покривало, снабдени с юзди, кожени начелници и рогови висулки КОЛЕСНИЦИ БЕЗ КОЛЕЛА 2.

¹ Даматът е длъжностно лице с неясни функции.

² В преводите на линейни текстове с главни букви се предават идеограмите в оригинала.

³ Терети (разночетене: Телести) има спорно тълкуване — като поземлени владетели, или като длъжностни лица.

⁴ Земята се измерва и чрез количеството зърно, необходимо за засяването на определена площ от една земя.

⁵ Използуваната в пилоските документи мерна система има три единици — големи, средни и малки в съотношение 1:10:60.

⁶ Статутът на лицата, наричани роби(ни) на Богинята, не е напълно изяснен: изглежда става дума за лично свободни хора, обвързани чрез някакви взаимоотношения със съответното светилище.

⁷ Камаевът вероятно обозначава лице от категорията на поземлените владетели (от кама=земя).

⁸ Пандаевът вероятно обозначава лице с висока храмова длъжност.

⁹ С стоний се обозначава привилегирована форма на поземлено владение.

¹⁰ Теменос е поземлен участък, даден във владение на управник или бог.

¹¹ С ванакс се означава както земният владетел (тук Пилоският цар), така и върховното божество.

¹² Лавагетът е вторият по ранг след ванакса сановник, вероятно с военни функции.

¹³ Въпросителният знак замества връзката в род. п. между двойките имена, напр. от (у) Косон у (от) Ведапей.

¹⁴ Знакът „х“ означава вероятно „проверено“.

¹⁵ Значението на знаците „ЛА“ и „ТА“ е неизвестно. Възможно е с тях да са означавали назиратели или ръководители на съответни групи, или пък продължителни дажди.

¹⁶ Значението на мелидамати не е известно.

¹⁷ Базиления означава област, подвластна на базиленс. В Пилоската държава имало няколко подобни области.

¹⁸ Породамати е термин с неясно значение.

¹⁹ Таласии и аталасии са термини с неизяснено съдържание: вероятно първият означава „имащи собствени работилници“.

²⁰ Коробен означава вероятно вносен, чуждестранен бронз.

²¹ Коретери са длъжностни лица с неясни функции.

²² Перекоретери означават вероятно също длъжностни лица.

²³ Тълкуването на термина като „съвет на старейшините“ остава несигурно. Посочените със собствени имена в надписа са вероятно базиленси.

²⁴ Орхос (старогр. „ред“, „редница“) обозначава военни подразделения.

²⁵ Имената са вероятно на офицери (?).

²⁶ Съществът на наименованията на отредите (иваси, врупии и курей) е неясен.

²⁷ Комавент е термин с неясно значение.

²⁸ Действителните функции на колесничарите (по един за всеки орхос) са неясни. За разлика от всички други лица в документите, те са назовани със собствено и бащино име, което подсказва високо положение в пилоското общество.

Нот II II 812 sqq: Съюзниците на Троя

Има висока могила, не много далече от Троя, нейде в полето, която се лесно обхожда от всички.

Смъртните хора просто наричаха хълм Батнея, а боговете безсмъртни — могила на бърза Мирина.

815 Там се строи троаянци със своите съюзници верни.